

Høringsuttalelse om rapporten "Kvensk – språk eller dialekt?"

Rapporten "Kvensk – språk eller dialekt?" – utarbeidd av Kenneth Hyltenstam med bistand fra Tommaso Milani og avgitt til Kultur- og kirkedepartementet i oktober 2003 – er sendt til høring til bl.a. Universitetet i Tromsø, som har videresendt den til Det humanistiske fakultet, og til Finsk institutt og Lingvistisk institutt ved samme fakultet. Etter at fakultetet i fjor blei reorganisert, er de tidligere fagbaserte institutta blitt erstatta av bl.a. et Institutt for språkvitenskap, som omfatter alle språkvitere på fakultetet, og det er dette instituttet som har behandla rapporten. På instituttet har faggruppene for finsk, nordisk, lingvistikk og samisk – der kompetansen som er relevant i denne sammenhengen, først og fremst fins – blitt bedt spesielt om å vurdere rapporten. Den har dessuten vært diskutert på et større åpent seminar med Kenneth Hyltenstam som en av innleiderne. Endelig har et utkast til høringsuttalelse vært sendt ut til alle ansatte på instituttet. På bakgrunn av denne saksbehandlingen har instituttstyret deretter vedtatt følgende høringsuttalelse:

Rapporten "Kvensk – språk eller dialekt?" gir en grundig gjennomgang både av ulike kriterier for å definere termene 'språk' og 'dialekt' og av språkstrukturelle og språksosiologiske forhold ved kvensk som kan tale for å rekne denne varieteten for enten språk eller dialekt, og Institutt for språkvitenskap ved Universitetet i Tromsø har ikke noe å føye til på disse punkta.

Instituttet slutter seg dessuten til delkonklusjonene som er formulert i kapittel 6 i rapporten:

1. Det er *mulig* å rekne kvensk som et eget språk på bakgrunn av de språkstrukturelle forskjellene som foreligger, men det er ikke noe ved disse forskjellene som gjør det *nødvendig* å gjøre det.
2. Det er *mulig* å rekne kvensk som et eget språk ut fra vansker med gjensidig forståelse, men disse forståelsesvanskene innebærer ikke at det er *nødvendig* å rekne kvensk som et eget språk.
3. Kvensk kan neppe reknes som et eget språk ut fra eksisterende grad av standardisering, men dette er vanlig for undertrykte språk, og aktivt språkrøktarbeid innafor minoriteten kan tas som tegn på at kvensk holder på å utvikles til et eget språk.
4. Kvensk kan reknes som et eget språk på bakgrunn av at kvenene sjøl gir uttrykk for at de oppfatter kvensk som det.
5. Kvensk kan reknes som eget språk på bakgrunn av at varieteten har blitt anerkjent som norsk region- eller minoritetsspråk.
6. Kvensk er utsatt for å forsvinne som levende verbalt uttrykk for den kvenske kulturen dersom det ikke snarest gjøres en kraftig innsats for revitalisering, og status som et eget språk vil være et tydelig signal om at en ønsker slik revitalisering, og bidra effektivt til denne prosessen.
7. Ideologien bak den norske desentraliserte språkpolitikken med dens toleranse for språklig variasjon kan være av betydning som modell for utviklingen av kvensk som et eget språk.

Instituttet slutter seg også til hovedkonklusjonen i kapittel 7 i rapporten, og vil i sammenheng med den særlig understreke to punkt:

For det første er det rimelig å anta at kvensk vil kunne dø ut dersom det ikke arbeides aktivt for å revitalisere denne varieteten, og om det skjer, vil også et viktig uttrykk for det flerspråklige og flerkulturelle Nord-Norge forsvinne. Det å gi kvensk status som et eget språk vil være et svært viktig bidrag til den revitaliseringsprosessen som er nødvendig, og som også må drives med andre støttetiltak.

For det andre må ikke anerkjennelse av kvensk som et eget språk og støtte til dette språket svekke finskens stilling i Norge. Nyere innvandring fra Finland og nærheten til Finland i Nord-Norge gjør at det ikke minst her fortsatt vil være nødvendig og naturlig med bl.a. undervisning i finsk.